

000625-1

Jan Štefan řekl 2.7.99 v přednášce a otiskl v Teologické reflexi 1 / 2000, str. 5 toto: „Mezi klasiky systematické theologie 20. století panuje konsensus o církevnosti theologie: *Theologie je jednou z funkcí církve*.¹ Mimocírkevní či necírkevní ‚theologie‘ si zaslouží jména ‚religionistika‘.“ Po mém soudu jsou obě věty (nehledíc na citované autority) nedržitelné. Začneme-li větou druhou, která o nikoho opřena není a je tedy na první pohled „slabší“, je zcela jasné, že theologie nejen svým pojmenováním, ale ještě mnohem dříve svým uskutečněním je založena filosoficky. Snad všichni presokratikci byli zároveň (filosofickými) theology, neboť se myslivě vyjadřovali o bozích. Celou záležitost uzavřel terminologicky Aristotelés, který nejvyšší filosofickou disciplínu (jednu ze tří teoretických filosofických „věd“, představujících pospolu „první filosofii“) nazval právě „theologií“. Je jistě každému jasné, že toto skutečné pěstování filosofické theologie časově daleko předcházelo počátkům církve (resp. církví, máme-li se držet novozákonního úzu), ale že je naprosto nemůžeme zaměňovat s religionistikou (jakkoliv chápanou). Pochopitelně tu je ještě další terminologický problém, co vlastně máme rozumět pod „religionistikou“: je to věda o náboženství či náboženská věda (religious science), nebo to je filosofie náboženství a náboženskosti (philosophy of religion), anebo v sobě zahrnuje obojí? Ať je tomu jakkoliv, jedna věc je zřejmá, totiž že starořeční filosofové odmítali mytické zkazky a theologii stavěli proti mýtu a jeho narativitě tím, že usilovali o pojem „boha“ (či „bohů“). Dnes bychom museli dodat, že nejenom o pojem, nýbrž ve skutečností také o myšlenkovou konstrukci, model „boha“, tj. o „boha“ jakožto intencionální předmět; takto ovšem to sami nechápali, to je teprve velmi pozdní, tj. naše rozpoznání.

(Písek, 000625-1.)